

Інновації надання соціальних послуг: теоретичний аспект

В сучасному суспільстві України відбуваються значні економічні перетворення, процеси демократизації та формування громадянського суспільства супроводжується змінами в соціальній сфері, соціальній політиці, діяльності різних соціальних інститутів. Нові суспільні процеси впливають на становлення соціальної роботи як професійної діяльності. Сучасна соціальна робота перебуває на етапі розвитку теоретичних положень та аналізу й систематизації досягнень соціальної практики.

Дану проблему досліджували закордонні та вітчизняні вчені (Р. Картер, Г. Бевз, О. Безпалько, В. Кузьмінський, Ж. Петрочко, Т. Семигіна та ін.).

Стрімкий розвиток соціальної роботи зумовлений соціальним замовленням суспільства, спрямованим, насамперед, на формування засад нової соціальної політики щодо дітей, сімей та молоді [1, с. 5]

Практичного спрямування дана робота набула після введення в дію Законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про соціальні послуги», «Про організаційно-правові засади соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» та Указу Президента України «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей». Українським фондом соціальних інвестицій з 2002 року розпочав роботу над розробкою та впровадженню проекту інноваційних соціальних послуг для вразливих груп населення в різних соціальних агенціях.

Впродовж 2002 – 2009 рр. в усіх областях України виконувався проект інноваційних моделей соціальних послуг, метою якого було: поліпшення умов життя бідних громад і вразливих груп населення, переважно в сільській місцевості, шляхом поліпшення якості соціальних послуг та полегшення доступу до них; розвиток потенціалу громад у вирішенні гострих соціальних проблем на місцевому рівні; сприяння реформуванню сфери соціальних послуг шляхом створення інноваційних моделей соціальних послуг і розвитку стратегії їх адресності [2, с. 4].

Можна зазначити, що всі інноваційні моделі соціальних послуг базуються на Законі України від 19 червня 2003 року «Про соціальні послуги», тому відповідно до нього статті 1 визначено термін *соціальні послуги* у такому значенні: соціальні послуги – комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги [3].

Суб'єкти, що надають соціальні послуги – державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку, фізичні особи [3].

Основними засадами надання соціальних послуг є: сприяння особам, що перебувають у складних життєвих обставинах, які вони не зможуть подолати за допомогою наявних засобів і можливостей; попередження виникнення складних життєвих обставин; створення умов для самостійного роз'яснення життєвих проблем, що виникають.

Основними формами надання соціальних послуг є матеріальна допомога та соціальне обслуговування. Матеріальна допомога надається особам, що знаходяться у складній життєвій ситуації, у вигляді грошової або натуральної допомоги: продуктів харчування, засобів санітарії і особистої гігієни, засобів догляду за дітьми, одягу, взуття та інших предметів першої необхідності, палива, а також технічних і допоміжних засобів реабілітації. Соціальне обслуговування здійснюється шляхом надання соціальних послуг: за місцем проживання особи (вдома), у стаціонарних інтернатних установах та закладах, у реабілітаційних установах та закладах, в установах та закладах денного перебування, в установах та закладах тимчасового або постійного перебування, у територіальних центрах соціального обслуговування, в інших закладах соціальної підтримки (догляду).

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» можуть надаватися такі види соціальних послуг: *соціально-побутові, психологічні, соціально-педагогічні, соціально-методичні, соціально-економічні, юридичні, послуги з працевлаштування, послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями, інформаційні послуги* інші соціальні послуги [3; 4].

Українським фондом соціальних інвестицій було проведено багато різних інноваційних проектів соціальних послуг для різних груп населення, а саме: модель підготовки випускників інтернатів для дітей-сиріт до самостійного проживання, модель роботи з неповними сім'ями, модель роботи з прийомними сім'ями, модель соціальної реабілітації осіб з розумовою відсталістю, модель «Кризовий центр для жінок – жертв насильства в сім'ї» та ін. [2]. Всі ці моделі можуть допомогти у створенні подібних послуг громадськими та державними організаціями, закладами, які займаються соціальною роботою у районах, містах, селах.

Таким чином, інноваційні моделі надання соціальних послуг базуються на законодавстві України їх створення та впровадження в сучасне суспільство може стати основною ланкою в системі соціальної роботи, спрямованій на підтримку різних видів населення нашої держави. Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів даної проблеми, подальшого детального вивчення та аналізу потребує моделі роботи з різними типами сімей.

Список використаних джерел

1. Дмитрієва Л. Державна сімейна політика і громадське суспільство / Л. Дмитрієва.- К. Гласник, 2006. – 78 с.
2. Інноваційні моделі соціальних послуг: Проекти Українського фонду соціальних інвестицій / За редакцією Н.В. Кабаченко. – К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2006. – 320 с.
3. Закон України «Про соціальні послуги» № 966 – IV від 19.06.2003 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>.
4. Семигіна Т.В., Міщенко К.С., Кіча Т.Г., Косянчук С.А., Курбан О.В., Ремезовська С.С., Філь С.С. Соціальні послуги в Україні: сьогодення та перспективи / Семигіна Т.В. та ін. – К.: Зірка, 2007. – С. 18-24.